

Watergebonden fauna: glad, glimmend en glanzend

Waterpartijen vormen een belangrijk onderdeel van golfbanen. Maar de ene vijver is de andere niet. Je hebt namelijk natuurvijvers, natuurlijke vijvers en cultuurvijvers. Wat kan een greenkeeper nu verwachten in deze waterpartijen en wat betekent het voor het beheer in relatie tot de aanwezige fauna.

TEKST EN FOTO'S: ROB ARBEIDER

Water is onder andere een biotoop voor amfibieën en insecten die water nodig hebben voor hun voortplanting. Ook vis maakt doorgaans onderdeel uit van de fauna in de waterpartijen. Amfibieën, zoals kikkers, padden en salamanders, zetten hun eieren vrijwel allemaal in het water af, waar ook de jonge dieren opgroeien. Als volwassen dieren brengen ze een groot deel van hun tijd op het land door. Larven van Libellen leven enkele maanden tot meerdere jaren in het water voordat zij uitvliegen. Als er vis in het

water voorkomt heeft dat grote invloed op de amfibieën en libellen (voedselconcurrentie en predatie). Er is onderscheid in natuurvijvers, natuurlijke vijvers en cultuurvijvers met elk een eigen biotoop en beheer.

Natuurvijver

Een natuurvijver is een vijver die als biotoop fungeert voor onder andere amfibieën en libellen. Er is een zodanig evenwicht dat de aanwezige vis niet dominant is. Een natuurvijver ziet er dan ook als volgt uit:

- **Water:** Water met zuurstofplanten waarop eieren kunnen worden afgezet (o.a. salamanders) en waar larven van amfibieën en libellen beschutting en eten kunnen vinden. Groene kikkers overwinteren in het water. De vijver moet dan ook voldoende diep zijn (> 80 cm) om bevroren te voorkomen.
- **Oever:** Een glooiende oever met moeras- en oeverplanten waar niet alleen kikkers en padden voedsel kunnen vinden (insecten) maar ook jonge en volwassen salamanders voedsel kunnen vinden als deze het water verlaten

Fauna

(volwassenen soms al in mei). De oevers en moerasplanten moeten natuurlijk ook voldoende beschutting geven voor aanwezige vijanden.

- **Omgeving:** Een omgeving met kruidengroei waarop insecten voorkomen die onder andere ook gegeten worden door libellen. Een plek waar de amfibieën kunnen overwinteren. Meestal is dit onder strooisel in een bosgedeelte en allerlei andere plekken (bijvoorbeeld muizenholen). Deze overwinteringsplekken moeten grenzen aan de waterpartij, eventueel met een smalle verbindingzone. Als de afstand te groot is bestaat het risico dat ze onderweg worden opgegeten.

Natuurlijke vijver

Een natuurlijke vijver is een vijver die niet als biotoop voor amfibieën en libellen wordt beheerd. En kan er dan ook als volgt uit zien:

- **Water:** Water in deze vijvers bevat vaak vis (onder andere karpers). Als waterbiotoop zal de vijver geschikt zijn voor eiafzetting van amfibieën en libellen, echter de voedselconcurrentie van de vissen zorgt ervoor dat er weinig voedsel overblijft. Ook worden libellen- en amfibieënlarven gegeten door vissen.
- **Oever:** Vaak zijn deze vijvers voorzien van een smalle oeverstrook en moeten de amfibieën een grote afstand overbruggen om een overwinteringsplek te kunnen bereiken. Door gebrek aan voedsel zullen aanwezige karpers ook de zachte moerasplanten als voedsel gebruiken waardoor weinig ruimte

Een natuurvijver fungeert als biotoop voor onder andere amfibieën en libellen; de vis is niet dominant.

Beheer van vijvers

Natuurvijver

Een natuurvijver moet op de juiste wijze beheerd worden. Bestendig beheer (Flora- en Faunawet) is belangrijk voor de instandhouding van het biotoop en het leefgebied, en dus de soorten die er voorkomen. Het resultaat is uiteindelijk wel rondvliegende libellen en als de groene kikker zich hier thuis voelt, de kikkerconcerten. Ook worden natuurlijk veel schadelijke insecten door amfibieën gegeten (glazenwassers, kniptorren, rozenkever).

overblijft voor andere soorten.

- **Omgeving:** Door gebrek aan voedsel in de omgeving (kruiden) zullen natuurlijk ook minder libellen hun voedsel kunnen vinden.

Cultuurvijver

Een cultuurvijver is een vijver die een representatieve functie heeft in plaats van een natuurfunctie. Deze vijvers tref je aan op plaatsen waar veel sporters vertoeven, bijvoorbeeld langs terrassen. Een cultuurvijver kan er dan ook als volgt uit zien:

- **Water:** De vijver is geschikt voor eiafzetting door amfibieën en libellen. Een cultuurvijver (als deze voldoende zon krijgt) is geschikt als waterbiotoop voor amfibieën en libellen. De vijver moet dan wel voorzien worden van zuurstofplanten. Hoe meer beschutting in het water hoe meer insecten en amfibieën hier kunnen leven.

Natuurlijke vijver

Het beheer van natuurlijke vijvers is extensief (lage kosten). De waarde zit meer in de natuurlijke vorm en het beeld van de vijver dan in de waarde als biotoop. Ook deze vijvers kunnen aantrekkelijk zijn door het zien zwemmen van (grote) karpers. In een vijver waar teveel karper zit, blijven ze klein (voedselconcurrentie). Afvissen van een deel van de karpers zorgt voor meer groei van de overblijvende vissen.

- **Oever:** Vaak steilere oevers, soms verhard en geen ruimte voor oever- en moerasplanten zowel vanuit ontwerp als vanuit representatie.
- **Omgeving:** De omgeving is vanwege de representatieve uitstraling meestal niet geschikt als leefgebied voor de verschillende soorten.

Extra dimensie

Elke soort vijver heeft zijn eigen natuurlijke waarde. Kennis van natuur kan uit elke soort vijver het hoogste 'natuurlijke' rendement halen. Vergeet hierbij niet dat het zien en horen van insecten, vissen of amfibieën een extra dimensie kan geven aan de beleving van de golfers. Voor alle vijversorten is bestendig beheer en onderhoud een voorwaarde voor het welslagen. 🇳🇱

Rob Arbeider is adviseur bij IPC Groene Ruimte Advies BV. Voor info www.ipcgroen.nl of bel (026) 355 01 00.

Zien en horen van insecten, vissen of amfibieën kan een extra dimensie geven aan de beleving van de golfers. Zoals hier in stromend water: de weidebeekjuffer.